

Specifiek geval: Shein in België

Initiële evaluatie van het Belgisch Nationaal Contactpunt voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (NCP)

Het NCP heeft besloten, om op basis van zijn initiële evaluatie, zijn goede diensten aan te bieden aan SHEIN en aan de burgers de heer Bierin, mevrouw De Ré, de heer Cogolati en mevrouw Masai. Beide partijen hebben het aanbod aanvaard.

Het Belgisch Nationaal Contactpunt (NCP) voor de toepassing van de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen werd op 1 december 2023 gecontacteerd door Olivier Bierin en medeaanklagers Margaux De Ré, Samuel Cogolati en France Masai met betrekking tot de activiteiten van het in Singapore gevestigde bedrijf Shein (een wereldwijde online mode- en lifestylewinkel met een recent gestarte, kleinschalige marktplaatsoperatie).

Deze eerste evaluatie door het Belgische NCP houdt geen oordeel in over de vraag of Shein de OESO-richtlijnen heeft geschonden.

Na de gedeeltelijke ontvankelijkheid van de klacht door het Belgische NCP op 12 december 2023, heeft het secretariaat een initiële evaluatie uitgevoerd om te bepalen of het NCP zijn goede diensten kon aanbieden. Na deze analyse concludeert het Belgische NCP dat de aangehaalde kwesties nadere overweging verdienen. De zaak roept vragen op over de doeltreffendheid van de Richtlijnen. Het NCP kan bijdragen aan het helpen van de partijen om de aangehaalde kwesties op te lossen. **In overeenstemming met zijn interne regels heeft het NCP besloten zijn goede diensten aan de partijen aan te bieden. Alle partijen hebben dit aanvaard. Het NCP hoopt dat zijn aanbod van dialoog zal kunnen bijdragen aan de oplossing van de aangehaalde kwesties in de zaak.**

Het NCP zal de partijen voorstellen om op een later tijdstip bijeen te komen in een nader te bepalen vorm om de contouren en de haalbaarheid van bemiddeling te onderzoeken en vast te leggen. Het NCP kan het advies inwinnen van bevoegde autoriteiten, waaronder de IAO, de OESO of Belgische spelers in de textiel-, kleding- en ledersector.

Door de gedeeltelijke aanvaarding van de zaak **wenst het Belgisch NCP te herhalen dat het zich niet uitspreekt over een mogelijke schending van de Richtlijnen.** Het stelt expliciet dat de beslissing om de zaak in behandeling te nemen geen inhoudelijke beoordeling van de verzoeken tot onderzoek inhoudt en niet betekent dat er een inbreuk op de OESO-richtlijnen is vastgesteld. Het NCP houdt rekening met de elementen die het bedrijf en de klagers in de loop van de procedure onder zijn aandacht zullen brengen.

Het NCP herinnert eraan dat de procedure vertrouwelijk is. In overeenstemming met zijn huishoudelijk reglement en de procedurele richtlijnen van de OESO kan het NCP, om de oplossing van de aan de orde gestelde kwesties te vergemakkelijken en de toepasselijke wetgeving na te leven, passende maatregelen nemen om gevoelige commerciële of andere informatie, alsmede de belangen van andere belanghebbenden die bij de specifieke zaak

betrokken zijn, te beschermen. Bepaalde informatie die aan het NCP wordt verstrekt, kan onderworpen zijn aan vertrouwelijkheid.

Details over de eerste evaluatie zijn te vinden in de bijlage 1.

Bijlage 1

Initiële evaluatie : gedetailleerde analyse van het specifiek geval met betrekking tot de onderneming Shein (België)

De OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn aanbevelingen van regeringen aan hun bedrijven, waar ze ook actief zijn.

Deze aanbevelingen hebben betrekking op een aantal gebieden, zoals de publicatie van informatie, mensenrechten, werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen, het milieu, corruptiebestrijding, consumentenbelangen, wetenschap en technologie, concurrentie en belastingen. Daarnaast zijn de begrippen ketenverantwoordelijkheid en due diligence geïntroduceerd.

Het is aan de verschillende Nationale Contactpunten die verantwoordelijk zijn voor de controle om deze Richtlijnen te implementeren.

In België wordt het Nationaal Contactpunt (NCP) voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Federale Overheidsdienst Economie en is tripartiet samengesteld, met inbegrip van de sociale partners, vertegenwoordigers van de verschillende federale overheidsdiensten en regionale overheden.

De rol van het NCP bestaat er in het bijzonder in bij te dragen tot de oplossing van problemen die in specifieke omstandigheden aan de orde worden gesteld. Het NCP zal de toegang vergemakkelijken tot consensuele en niet-confronterende middelen zoals verzoening of bemiddeling.

1. Chronologische presentatie van de feiten en omstandigheden volgens de indieners van de klacht

Op 1 december 2023 hebben Olivier Bierin en mede-indieners Margaux De Ré, Samuel Cogolati en France Masai een klacht ingediend bij het Belgische Nationaal Contactpunt (NCP) voor de implementatie van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen betreffende de activiteiten van het in Singapore gevestigde bedrijf Shein (een wereldwijde online mode- en lifestylewinkel).

De klacht betrof de commerciële en productiepraktijken van Shein, dat producten op de Belgische markt brengt. De indieners beweerden dat het moeilijk was om informatie te verkrijgen over de praktijken en toeleveringsketen van het bedrijf. De indieners zijn van mening dat bepaalde activiteiten van het bedrijf in strijd zijn met duurzame ontwikkeling en met verschillende van de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen inzake verantwoord

ondernemen ten aanzien van zijn werknemers, dochterondernemingen, leveranciers en onderaannemers met betrekking tot: mensenrechten, zorgplicht, transparantie, arbeidsomstandigheden, sociale dialoog, consumentenbelangen en het milieu (klimaatverandering, aantasting van ecosystemen, vervuiling en slecht afvalbeheer).

De hieronder gepresenteerde informatie komt uit het klachtendossier dat door de indieners is samengesteld. **Dit houdt niet in dat het NCP de juistheid ervan bevestigt.**

De zaak betreft de commerciële en productiepraktijken van Shein, een in Singapore gevestigd bedrijf dat gespecialiseerd is in confectiekleding. Het brengt een groot aantal producten op de Belgische markt via een online verkoopstrategie. Volgens de indieners is het bedrijfsmodel van Shein gebaseerd op een constante vernieuwing van collecties en zeer lage prijzen, wat zorgen oproept over de kwaliteit van de kleding, de milieu-impact en de arbeidsomstandigheden in de productie- en logistieke keten.

De indieners stellen dat de toeleverings- en productieketens van Shein een gebrek aan transparantie vertonen, waardoor het moeilijk is om informatie te verkrijgen over de praktijken, met name op het gebied van duurzaamheid. Volgens hen heeft dit bedrijfsmodel aanzienlijke milieugevolgen en voldoen de arbeidsomstandigheden van werknemers, van het productieproces tot aan de logistieke centra, niet aan de normen van waardigheid op het werk. Ze benadrukken ook dat consumenten worden getroffen door het gebrek aan transparantie over de kwaliteit en veiligheid van de producten.

De indieners zijn van mening dat de activiteiten van Shein in strijd zijn met de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, met name op het gebied van mensenrechten, zorgplicht, transparantie, arbeidsomstandigheden, sociale dialoog, consumentenbelangen en het milieu.

De indieners wezen erop dat er op verschillende locaties incidenten zijn gemeld. In België zijn de arbeidsomstandigheden in logistieke centra aan de kaak gesteld door vakbonden en journalistieke onderzoeken. De indieners stellen dat in producerende landen, met name China, de arbeidsomstandigheden en milieudegradatie in verband met het kledingproductieproces

2. Aanbevelingen van de Richtlijnen waarnaar de klacht verwijst

In alle specifieke gevallen die bij het NCP worden ingediend, moeten de hoofdstukken van de OESO-richtlijnen worden aangehaald die relevant zijn voor de vermeende schendingen door de klagers.

De klagers verwijzen naar de volgende hoofdstukken van de OESO-richtlijnen:

- Hoofdstuk I: respect voor de lokale wetgeving bij de productie en verkoop van Shein-producten in België (bijvoorbeeld arbeidsrechten);
- Hoofdstuk II: naleving van de zorgplicht gericht op het identificeren, voorkomen en verminderen van de negatieve effecten van zijn activiteiten in de gehele toeleveringsketen;

- Hoofdstuk III: de naleving van de aanbevelingen van de OESO richtlijnen inzake de publicatie van informatie en transparantie van de kant van Shein, in het bijzonder op zijn website;
- Hoofdstuk IV: respect voor de mensenrechten van werknemers (in de groep, zijn dochterondernemingen, leveranciers en onderaannemers);
- Hoofdstuk V: naleving van internationale normen op het gebied van arbeidsomstandigheden en respect voor het recht op sociale dialoog;
- Hoofdstuk VI: aantasting van het milieu in verband met productieprocessen, transport, gebruik en het einde van de levensduur van producten, wat een reeks negatieve gevolgen met zich meebrengt op het gebied van klimaatverandering, aantasting van ecosystemen, lucht-, water- en bodemverontreiniging en slecht afvalbeheer. De strategie van Shein lijkt geen rekening te houden met deze kwesties;
- Hoofdstuk VIII: respect voor consumentenbelangen (verspreiding van onvolledige informatie waardoor consumenten geen geïnformeerde beslissingen kunnen nemen), de mogelijke negatieve gevolgen voor de gezondheid en veiligheid van consumenten.

3. Verzoeken van de indieners van de klacht

In hun initiële klacht, hebben de indieners vier eisen geformuleerd. Ze wensten dat Shein:

- ter verantwoording werd geroepen voor zijn praktijken;
- werd aangemoedigd om de OESO-richtlijnen na te leven;
- werd aangemoedigd om de lokale wetgeving na te leven om het milieu, de werknemers en de consumenten te beschermen;
- indien nodig werd gestraft.

4. Positie van het multinationale bedrijf

Het Belgische NCP ontmoette vertegenwoordigers van Shein op 27 februari 2024. Tijdens deze bijeenkomst presenteerde het NCP zijn werking, de richtlijnen, de klacht en de actiemiddelen van het NCP. De vertegenwoordigers van Shein toonden zich bereid om met het Belgische NCP samen te werken in het belang van transparantie en op voorwaarde dat de vertrouwelijkheid van de uitwisselingen wordt gewaarborgd. De vertrouwelijkheidseisen zullen duidelijk worden vastgelegd in de “terms of reference”. Indien er niet aan de vertrouwelijkheidsseisen wordt voldaan, dan zal de procedure worden beëindigd. In de tussentijd heeft het bedrijf duurzaamheidsrapporten gestuurd als reactie op bepaalde aantijgingen op dit vlak.

5. Gevolgde procedure door het Belgisch NCP

Het Belgisch NCP heeft op 1 december 2023 het specifiek geval ontvangen per e-mail. De ontvangstbevestiging werd op 7 december 2023 per e-mail verstuurd en de NCP-leden werden dezelfde dag per e-mail ook op de hoogte gesteld.

De NCP-leden zijn op 12 december 2023 bijeengekomen. Het NCP-secretariaat presenteerde het specifiek geval en er werd overeenstemming bereikt over de stappen voor de follow-up van de klacht.

Het NCP bracht de Shein op 24 januari 2024 op de hoogte van de klacht. Het secretariaat en de voorzitter van het NCP ontvingen vertegenwoordigers van het bedrijf op 27 februari 2024 om het NCP en de Richtlijnen voor te stellen, het bedrijf te informeren over de formele gedeeltelijke ontvankelijkheid van de klacht en de kenmerken van de vervolprocedure te schetsen. Shein ging in op de uitnodiging van het NCP en ging een dialoog aan met het de voorzitter en het secretariaat.

De indieners ontvingen dezelfde informatie over het NCP en de procedure tijdens een uitwisseling op 14 maart 2024. Er werd een extra bijeenkomst georganiseerd door Teams met de indieners om twee punten te verduidelijken, namelijk:

- De vertrouwelijkheid van de uitwisselingen die in het kader van de procedure zullen plaatsvinden en die door alle deelnemers aan de procedure moet worden gewaarborgd en gerespecteerd;
- De noodzaak om een vaste groep deelnemers aan de procedure samen te stellen.

Het NCP secretariaat heeft op 10 juli 2024 en 11 juli 2024 beide partijen afzonderlijk ontmoet om zijn goede diensten aan te bieden. Beide partijen hebben het aanbod aanvaard.

6. Overwegingen van het NCP bij de initiële evaluatie

Op basis van de procedurele richtlijnen van de OESO-richtlijnen en het huishoudelijk reglement, heeft het Belgische NCP in zijn eerste evaluatie geantwoord op de volgende kwesties:

a) Identiteit van de betrokken partij en belang bij de zaak

Elke belanghebbende (inclusief een individu, NGO, vakbond of ander bedrijf) kan een klacht indienen bij het betreffende NCP als specifieke instantie, waarin wordt gesteld dat een handeling van een multinationale onderneming in strijd is met de OESO-richtlijnen. Op het moment van indiening waren de indieners parlementariërs die zich bezighielden met kwesties van volksgezondheid, naleving van sociale en milieunormen, consumentenbescherming, naleving van nationale en internationale handelsregels, enzovoort. Ze voelen zich daarom verantwoordelijk om hun medeburgers te beschermen.

De indieners waren dan ook vrij en gerechtigd om klachten over gedrag dat in strijd is met de Richtlijnen naar het NCP te verwijzen. Het NCP geeft aan dat de klacht is ingediend namens Olivier Bierin en zijn mede-indieners en dat deze onafhankelijk is van de partij Ecolo.

b) Bevoegdheid van het Belgische NCP

De klacht betreft de activiteiten van Shein in België. De Richtlijnen zijn van toepassing binnen en vanuit het grondgebied van elke Staat die deze onderschrijft, inclusief België. Daarom dienen alle multinationale ondernemingen die in België actief zijn, de Richtlijnen na te leven. Het Belgische NCP is dan ook bevoegd om deze zaak te behandelen. Singapore, waar Shein is gevestigd, onderschrijft de OESO-richtlijnen niet en heeft geen NCP.

De primaire rol van het NCP is om een vreedzaam forum voor dialoog te bieden binnen een kader van bemiddeling en verzoening tussen de partijen. Aan de andere kant valt de toepassing van sancties, zoals door de indieners gevraagd, niet binnen de bevoegdheid van het NCP, aangezien het niet optreedt als een rechterlijk of quasi-rechterlijk lichaam.

Het is belangrijk op te merken dat een soortgelijke klacht is ingediend bij het Franse NCP, dat de klacht van de Franse parlementariërs ontvankelijk heeft verklaard. Het Secretariaat van het Belgische NCP heeft navraag gedaan bij Franse collega's en staat open voor mogelijke samenwerking met het Franse NCP om de benaderingen af te stemmen in overeenstemming met commentaar 29 op de implementatieprocedures van de OESO-Richtlijnen¹.

c) Toepassingsgebied van de OESO-richtlijnen en inhoud van het verzoek om onderzoek

Het doel van de evaluatie was vast te stellen of het verzoek binnen het toepassingsgebied van de OESO-richtlijnen viel en of het te goeder trouw (bona fide) was ingediend. De indieners van het specifiek geval stelden nauwkeurig vast om welke hoofdstukken van de OESO-richtlijnen het ging en dienden vier verzoeken in bij het NCP, zoals beschreven in punt 3. Na besprekingen met de indieners stelde het NCP vast dat de klacht te goeder trouw was ingediend.

Het is van meet af aan duidelijk dat het vierde verzoek tot het opleggen van sancties de bevoegdheid van de NCP's te buiten gaat en buiten het toepassingsgebied van de OESO-richtlijnen valt. Alleen de eerste drie verzoeken komen overeen met de bestaansredenen van de NCP's, meer specifiek in de context van bemiddeling/verzoening. Zowel de indieners als het bedrijf zijn hiervan op de hoogte gesteld en stemmen hiermee in.

De materiële inhoud van het verzoek is afkomstig van de indieners. Dit verplicht het NCP er echter niet toe om de waarheidsgetrouwheid ervan te valideren.

d) Juridisch kader en parallelle procedures

¹ OESO richtlijnen 2023, p. 80 (<https://mneguidelines.oecd.org/mneguidelines/>)

In het commentaar 35 over de implementatieprocedures voor de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen wordt duidelijk gesteld dat "indien parallelle procedures zijn, worden of kunnen worden gevoerd door belanghebbende partijen, dit het NCP er niet van weerhoudt zijn goede diensten aan te bieden aan de partijen". Het NCP beoordeelt echter in elk specifiek geval of zijn bemiddelingsactiviteit kan bijdragen tot het oplossen van de aan de orde gestelde kwesties zonder dat dit negatieve gevolgen heeft voor de partijen die bij deze andere procedures zijn betrokken, of een aantasting vormt van het gezag van justitie.

De indieners hebben niet aangegeven dat zij de zaak aan een andere instantie dan het Belgische NCP hebben voorgelegd.

e) Bijdrage aan de effectiviteit van de OESO-richtlijnen

Het NCP merkt op dat de klacht betrekking heeft op de doeltreffendheid van de OESO-richtlijnen in de kledingsector, een bijzonder gevoelige en risicovolle sector op het vlak van due diligence (OESO-, VN- en IAO-normen). Het Belgische NCP is van mening dat het kan bijdragen tot de doeltreffendheid van de OESO-richtlijnen en wil een platform bieden voor dialoog en uitwisseling tussen de betrokken partijen, met het oog op een betere naleving van de OESO-richtlijnen en de lokale wetgeving door het bedrijf.

Het NCP merkt op dat het verstrekte bewijsmateriaal door de indieners voldoende gedetailleerd is om zijn initiële evaluatie af te ronden. Vervolgens zal het NCP eventuele reacties van het bedrijf in overweging nemen.

In het kader van dit specifiek geval dat door de klagers naar voren zijn gebracht, heeft het Belgische NCP aanvullende informatie verkregen tijdens zijn eerste contacten met beide partijen. In hun oorspronkelijke klacht vroegen de indieners niet om bemiddeling of verzoening, maar wilden ze dat Shein (i) ter verantwoording zou worden geroepen voor haar praktijken, (ii) zou worden aangemoedigd om de OESO-richtlijnen na te leven, (iii) zou worden aangemoedigd om de lokale wetgeving na te leven, (iv) of indien nodig zou worden bestraft. Het vierde verzoek gaat de bevoegdheid van NCP's te buiten en valt buiten het toepassingsgebied van de OESO-richtlijnen. Alleen de eerste drie verzoeken komen overeen met de bestaansreden van het NCP, met name in de context van bemiddeling/verzoening, die na het eerste contact met de klagers wenselijk was.